

Vuk'uzenzele

'n Produk van die Regering se Kommunikasiediens (GCIS)

English/Afrikaans

Februarie 2022 Uitgawe 2

KOVID-19 korrupsieplegers ry aan die pen

Individue en maatskappye wat betrokke was in die pleeg van korrupsie te make met die regering se verkryging van koronavirus-toerusting en -dienste, gaan verantwoordbaar gehou word vir hul optrede.

Die Spesiale Ondersoekseenheid (SOE) se finale verslag oor hul ondersoek na aantygings verwant aan die misbruik van KOVID-19-fondse, regoor alle regeringsfere en die privaatsektor, se vrystelling aan

die publiek is onlangs deur President Cyril Ramaphosa goedgekeur.

Die verslag is 'n belangrike stap in die stryd teen korrupsie en wanadministrasie in die staat- en privaatsektors, het hy gesê.

President Ramaphosa het die ondersoek deur die SOE in Julie 2020 gemagtig.

Destyds het hy hom daartoe verbind dat indien die SOE bewyse sou vind dat kriminele oortreding plaasgevind het, die bewyse aan die

Nasionale Vervolgingsgesag (NVG) oorhandig sou word.

Die SOE is ook gemagtig om siviele regsaksies in te stel om enige skade of verliese wat deur die staat gely is, te herwin.

Bevindinge van die verslag

Die SOE het 5 467 kontrakte ter waarde van R14.3 miljard wat aan 3 066 diensverskaffers toegestaan is, ondersoek.

Die ondersoek na 4 549 kontrakte is gefinaliseer en 2 803 hiervan is as onreëlmatig bevind.

Dit behels 62% van die afgehandelde ondersoeke.

“Dié ondersoek is gemik op individue en instellings wat geglo het dat hulle 'n oomblik van nasionale weerloosheid kon uitbuit om hulself te verryk asook diegene met wie hulle saamgesnoer het om die staatskas te misbruik,” het die President gesê.

Hy het bygevoeg dat dit onaanvaarbaar is dat soveel kontrakte wat gemik was op die red van lewens en die beskerming van mense se lewensbestaan onreëlmatig, onwettig en bedrieglik was.

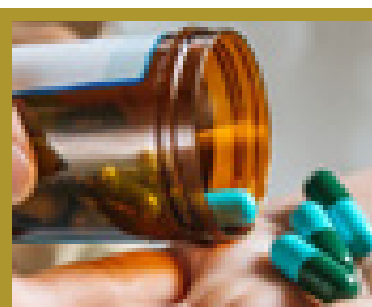
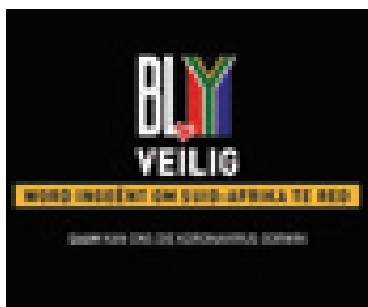
“Dié ondersoek demonstreer ons vasberadenheid om korrupsie met wortel en tak uit te roei en met oortreders

Vervolg op bl. 2

**Waarskuwings-
tekens van
afknoeiery**

Bladsy 6

**Wat jy oor
PreP moet
weet**

Bladsy 7

Om Vuk'uzenzele te lees, laai die GOVAPP af by:

Soek na SA Government op Google Playstore of appstore

KONTAK ONS

Vuk'uzenzele

@VukuzenzeleNews

Webwerf: www.gcis.gov.za
www.vukuzenzele.gov.za

E-pos: vukuzenzele@gcis.gov.za
Tel: (+27) 12 473 0353

Tshedimosetso House:

1035 hv. Frances Baard- en Festivalstraat, Hatfield, Pretoria, 0083

GRATIS - NIE TE KOOP NIE

Vervolg van bl. 1

klaar te speel," het President Ramaphosa gesê.

Die finale verslag bevat besonderhede oor sake wat die SOE na die NVG, departemente en entiteite in die staatsektor asook ander partye verwys het.

Die NVG sal die proses om oortreders tot verantwoording te roep en swakpunte wat deur die SOE geïdentifiseer is, te finaliseer, het die President verduidelik.

Stappe wat gedoen is

Sedert die begin van die ondersoek het die SOE, in samewerking met ander

agentskappe, die volgende vordering gemaak:

- 45 sake, met 'n gesamentlike waarde van R2.1 miljard, is aangegee by die spesiale beslissingsraad oor korrupsie, bedrog en ongeoorloofde geldvloei. Die spesiale beslissingsraad het 'n wetlike mandaat om staatsfondse wat deur middel van korrupsie, bedrog en ongeoorloofde geldvloei gesteel is, te herwin en siviele aksie teen die oortreders te neem;
- 224 sake is verwys vir dissiplinêre aksie teen amptenare in staatsdepartemente of -entiteite;
- 386 sake is na die NVG

verwys en drie is verwys vir aksie op uitvoerende vlak;

- 330 sake is vir administratiewe aksie verwys, insluitend plasing op die swartlys (nie toegelaat om vir die staat te werk nie).

Volgens die verslag moet 'n somtotaal van R551.5 miljoen (waarde van kontant en bates) nog herwin word, met R34.2 miljoen wat tot op hede herwin is.

Die ondersoek het 'n verlies van R114.2 miljoen verhoed en kontrakte ter waarde van R170.4 miljoene tersyde gestel.

Die SOE verwag dat dié sake tussen Maart en April

2022 afgehandel sal wees, voor die inhandiging van 'n aanvullende verslag aan die President aan die einde van Junie.

Die verslag sluit nie besonderhede van die voortgesette ondersoek na aantygings wat na die sluitingsdatum vir die verslag deur die SOE ontvang is, in nie.

Dit behels ondersoeke na 476 diensverskaffers wat verband hou met 964 kontrakte ter waarde van meer as R961.6 miljoen. Die bevindinge van dié ondersoeke sal volgens die Presidensie ook in die Junie-verslag bekendgemaak word.

Die President het die SOE bedank vir die werk wat oor die afgelope 18 maande gedoen is en het ook sy dank uitgespreek aan die oopvlekkers en ander getuies wat inligting aan die ondersoekbeamptes verskaf het.

Die publiek kan hulp verleen in die stryd teen korrupsie by staatsinstellings deur korrupte aktiwiteite via die SOE-blitslyn by 080 003 7774 aan te meld.

CACH snel studente te hulp met studiegeleenthede

Silusapho Nyanda

Jongmense wat nog nie toelating by hoërondwysinstellings gekry het nie, kan die Sentrale Aansoekklaringshuis (CACH) om hulp nader.

CACH is 'n aanlynregeringsdiens wat deur die departement van hoërondwys en opleiding (DOO) bestuur word en diegene te hulp staan wat toegang tot

universiteite, tegniese en beroepsgerigte opleidingskolleges (TVET-kolleges) en vaardigheidsontwikkelingsentrums benodig.

"CACH se dienste is vanaf 24 Januarie 2022 tot 31 Maart 2022 beskikbaar om diegene te hulp te staan wat by 'n tersiêre instelling wil inskryf, maar sukkel om plek te kry," sê die minister van hoërondwys en opleiding, dr. Blade Nzimande.

CACH kan diegene help wat in 2021 betyds aansoek gedoen het om toelating tot 'n universiteit of kollege, maar nie plek in hul verkose program gekry het nie.

Die DOO verduidelik dat dít gewoonlik gebeur wanneer die aansoeker nie aan die nodige vereistes voldoen nie of die instelling die maksimum aantal studente wat ingeskryf kan word, bereik.

CACH kan ook diegene

help wat aansoek gedoen het om toelating tot 'n hoërondwysinstelling en aanvaar is, maar nou van studierigting wil verander.

CACH sal sulke individue na loopbaanontwikkelingsdienste verwys en, waar moontlik, die geleentheid verskaf vir hulle om in aanmerking te kom vir plek wat steeds beskikbaar is by universiteite en TVET-kolleges of leerlingskappe by sektorondwys- en -opleidingsowerhede (SETA's), sonder dat die student self na enige instelling hoef te gaan.

Alle openbare universiteite, TVET-kolleges en SETA's het toegang tot die CACH-databasis om na individue te soek wat aan die kriteria voldoen vir die plekke wat steeds beskikbaar is.

"Instellings kies individue vanuit die CACH-databasis en kontak dié verkose kandidaat direk," sê DOO-woordvoerder, Ishmael Mnisi.

Aansoekers wat by die

CACH aansluit moet hul besonderhede, insluitend hul verkose studierigting, verskaf. Aansoekers het dan die keuse om die studiegeleentheid op die CACH-stelsel te aanvaar, al dan nie.

Hoërondwysinstellings verkry slegs toegang tot die kandidaat se inligting op die CACH-databasis nadat aansoekers aangesluit het en hul graad 12-uitslae op die stelsel gelaai het.

Mnisi sê dat CACH ook hulp verleen aan voornemende studente wat nog onbeslote oor hul loopbaankeuses is deur hulle na die DOO se Khetha-loopbaanontwikkelingsdiens te verwys.

Sluit aan by CACH via die WhatsApp Chatbot (078 776 8660), met USSD *134*225# of aanlyn by cach.ac.za. Vir meer inligting oor CACH, besoek hul Facebook-blad by [CACH_SA](https://www.facebook.com/CACH_SA)

government communications

Department: Government Communication and Information System
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Tel: 012 473 0353

Email: vukuzenzele@gcis.gov.za

Address: Private Bag X745, Pretoria, 0001

Acting Head of
Editorial and Production
Tyrone Seale | tyrone@gcis.gov.za

Acting Editor-in-Chief
Zanele Mngadi | zanelemngadi@gcis.gov.za

Managing Editor
Irene Naidoo | irene@gcis.gov.za

Writers
More Matshediso
Silusapho Nyanda

Graphic Designers
Tendai Gonese | Benny Kubjana

Production Assistants
Jauhara Khan | Sebastian Palmer

Language Practitioners
Nomgcibelo Motha | Boitumelo Phalatse
Thandolunye Magudulela | Sizwe Ziqubu

Vuk'uzenzele
is published by Government
Communications (GCIS)

Printed by:

Distributed by:

All rights reserved. Reproduction of the newspaper in whole or in part without written permission is strictly prohibited.

Nuwe wette steun die stryd teen GGG

Silusapho Nyanda

Laat verlede jaar het ek 'n brief van 'n groep besorgde burgers ontvang met 'n beroep op die regering om die vroue en kinders van die land teen geweld te beskerm.

Met verwysing na die toename in verkragting en seksuele aanranding, het hulle verduidelik hoe hulle as vroue voortdurend in vrees leef en dat hulle hul vertroue in die gereg verloor het.

Ek was diep geraak deur hul mededeling van die vrees waaronder die vroue in ons land op 'n daaglikse basis leef.

Na aanleiding van die lyding waaraan vroue en kinders onderworpe is, het ons wette ingestel met die doel om hulle te beskerm. Maar ten spyte van die strawwe om oortreders uit die samelewing te verwyder, ly en sterf vroue en kinders steeds.

Ek het onlangs drie wetsontwerpe bekragtig

wat ons belofte nakom om die strafregstelsel te versterk, verantwoordbaarheid regoor die regering te bevorder en ondersteuning vir slagoffers en oorlewendes as die fokuspunt van al ons planne te stel.

Die nuwe Wet op Kriminele en Verwante Sake beskerm die weerloses teen sekondêre viktimisering deur die howe toe te laat om 'n tussenpersoon aan te stel deur wie 'n minderjarige, 'n persoon met gestremdhede of 'n bejaarde persoon ondervra kan word tydens hofverrigtinge.

Dit laat ook die verdere gebruik van bewyse deur middel van 'n oudio-visuele skakel toe. Dit help om 'n getuie te beskerm teen enige kwaad wat aangedoen kan word, verhoed onnodige vertraginge en spaar kostes tydens hofverrigtinge.

Die nuwe wet verskerp ook ons borgstelsel aansienlik.

'n Aanklaer wat nie borg teenstaan nie in sekere aangewese sake moet hul redes

op rekord plaas.

Die hof moet enige dreigemente wat teen die klaer gemaak is asook die klaer se sienspunt van hul eie veiligheid in berekening neem. Tensy die hof tevrede is dat uitsonderlike omstandighede bestaan wat die toestaan van borg regverdig, moet borgtog geweier word.

Die nuwe Wysigingswet op die Strafbreg (Seksuele Misdrywe en Verwante Aangeleenthede) maak seksuele uitbuiting en die voorbereiding (sogenaamde "grooming") van mense met verstandsgestremdhede en maak voorsiening omdat seksuele oortredings teen mense met verstandgestremdhede in die nasionale register van seksuele oortreders (NRSO) opgeneem moet word.

Ons het werk gemaak van versoeke dat die bestuur van die NRSO opgeskerp word.

Persone wat skuldig bevind is aan seksuele misdade teen kinders of mense met verstandgestremdhede,

wat voorheen aan sulke misdade skuldig bevind is, en wat vonnisse van langer as 18 maande opgelê is, kan slegs na 20 jaar aansoek doen dat hul name van die register verwyder word.

Die wet reguleer ook die aanmeldingsplig van mense wat vermoed dat seksuele oortredings teen weerlose persone gepleeg is.

Die nuwe Wysigingswet op Gesinsgeweld maak voorsiening vir die ingewikkeldhede in gesinsgeweldverhoudings.

Ons het die proses om 'n beskermingsbevel te kry, verskerp en die omstandighede waaronder daar vir só 'n bevel aansoek gedoen kan word, uitgebrei.

Ons het die kwessie aangespreek van vroue en kinders wat geviktimizeer word ten spyte van die feit dat daar 'n beskermingsbevel bestaan of een in die proses is om uitgereik te word.

As 'n hof glo dat 'n klaer in dringende gevaar is, kan dit dadelik 'n beskermingsbevel uitreik sonder die vereiste kennisgewing aan die respondent.

Van groot belang is dat, indien die hof iemand wat van gesinsgeweld aangekla is maar nie 'n beskermingsbevel teen hulle het nie op borgtog vrylaat, die hof 'n beskermingsbevel moet uitreik nadat navrae gemaak is.

Wanneer die hof 'n beskermingsbevel uitreik, moet dit terselfdertyd die uitreiking van 'n opgeskorte lasbrief van inhegtenisname magtig wat aan die Suid-Afrikaanse Polisiediens (SAPD) verskaf moet word.

Indien 'n lid van die SAPD vermoed dat 'n klaer in

gevaar is weens oortreding van die beskermingsbevel, moet hulle onmiddellik die respondent arresteer.

Die wet beskerm nou uitdruklik bejaardes teen alle vorme van gesinsgeweld en laat ook klaers toe om aanlyn aansoek te doen vir 'n beskermingsbevel, wat tyd en reiskoste spaar.

Om klaers teen verdere mishandeling te beskerm, mag die hof 'n veiligheidsmoniteringskennisgewing uitreik wat vereis dat 'n lid van die SAPD in voortdurende kontak bly met die klaer, sonder die wete van die misbruiker.

Oorlewendes van GGG kla dikwels oor swak behandeling of miskenning van hul kommer wanneer hulle klagtes by polisieasies aflê. SAPD-lede wat nie hul verpligtinge onder die nuwe wetgewing nakom nie, sal skuldig wees aan wangedrag.

Alle volwasse persone wat kennis dra of vermoedens het dat gesinsgeweld gepleeg word teen 'n kind, 'n persoon met verstandgestremdhede of 'n bejaarde persoon, word verplig om dit by 'n maatskaplike werker of die polisie aan te meld. Versuim om dit te doen is 'n kriminele oortreding.

Die beginsel dat geweld teen vroue en kinders almal se verantwoordelikheid is, is dus nou op die wetboek.

Die aanvaarding van hierdie nuwe wette is 'n treë in die regte rigting, maar nie die oplossing nie. Ons moet keer dat geweld en misbruik in die eerste plek plaasvind.

Ons moet as samelewing saamwerk en ons stemme, ons magskeuse en ons reserwes van dapperheid gebruik om vir eens en altyd 'n einde te maak aan die geweld wat mans teen vroue en kinders pleeg.